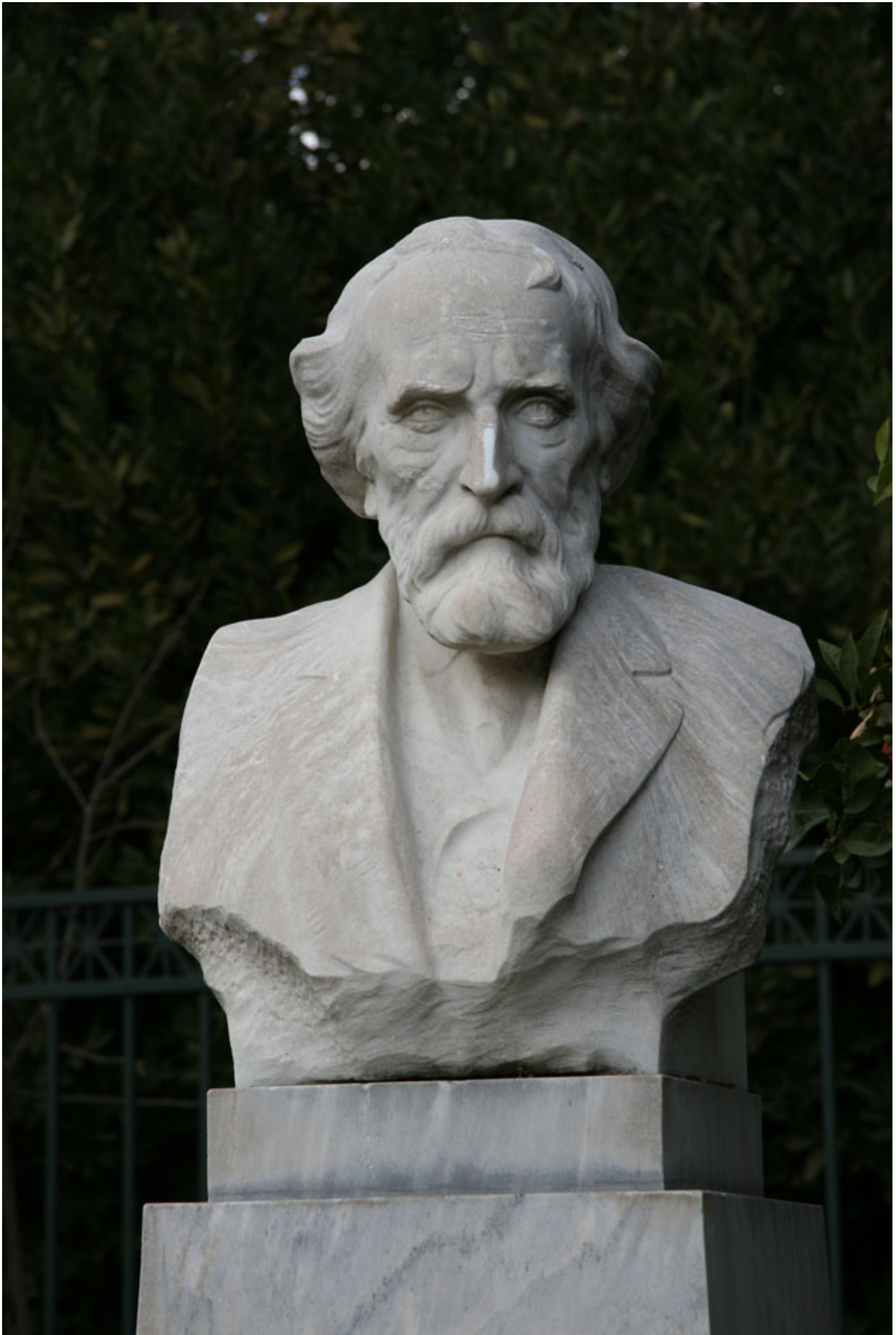

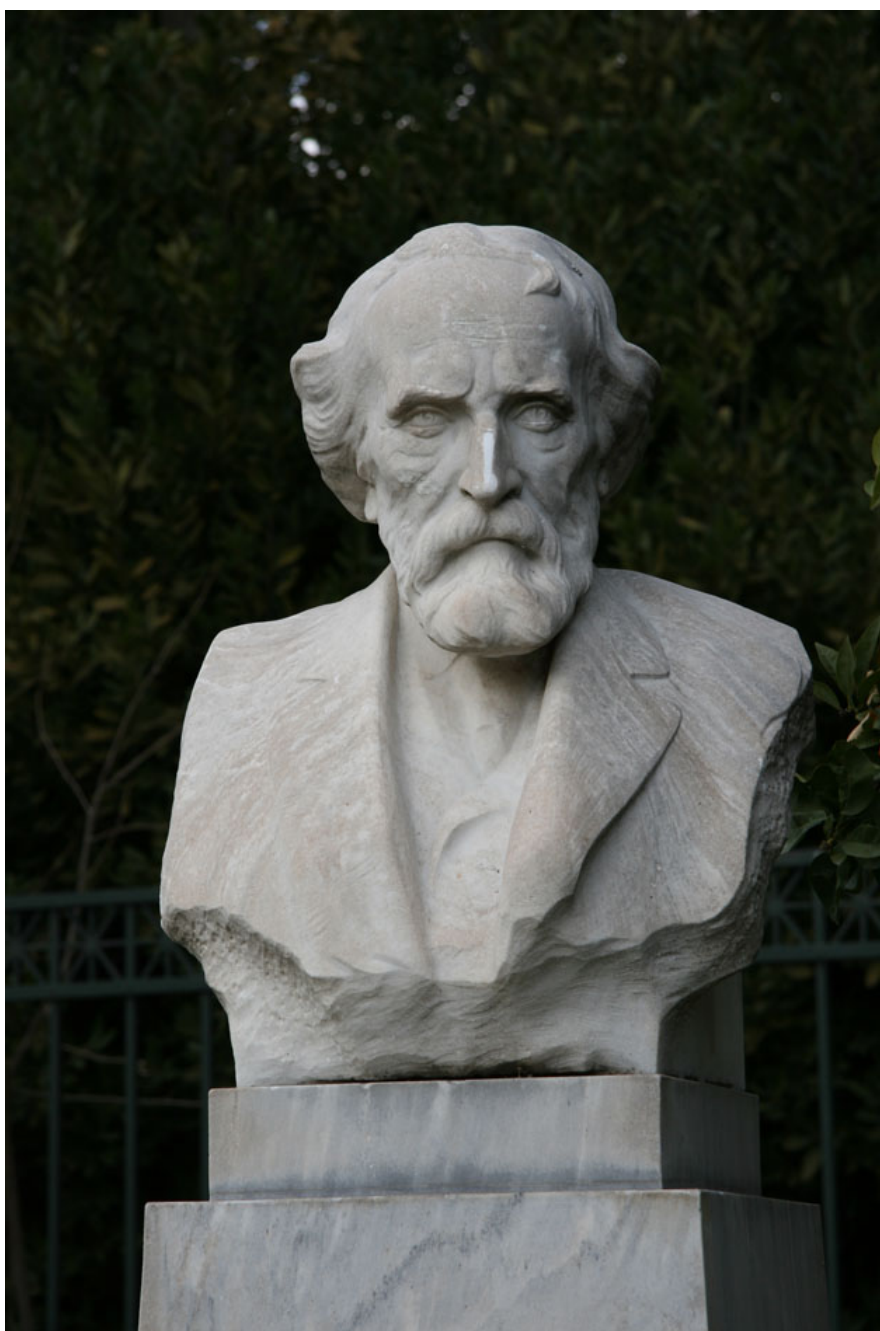
13 Μαΐου 2011

Γεώργιος Σουρής (1853-1919)

[Πολιτισμός](#) / [Μορφές](#)

Ο σατιρικός ποιητής Γεώργιος Σουρής ε γνώριζε να συνδυάζη την πολιτική του σάτιραν με τα τρέχοντα θέματα της εποχής. Το εξ ολοκλήρου έμμετρον σατιρικόν φύλλον, το οποίον απεφάσισε να εκδώση το 1883 ο Σουρής και εις το οποίον κατά σύστασιν του Γ. Δροσίνη έδωκε το όνομα «Ρωμηός», είναι αυτό που τον ανέδειξε εις τον αναμφισβητήτως δημοφιλέστερον ποιητήν της νεωτέρας Ελλάδος.

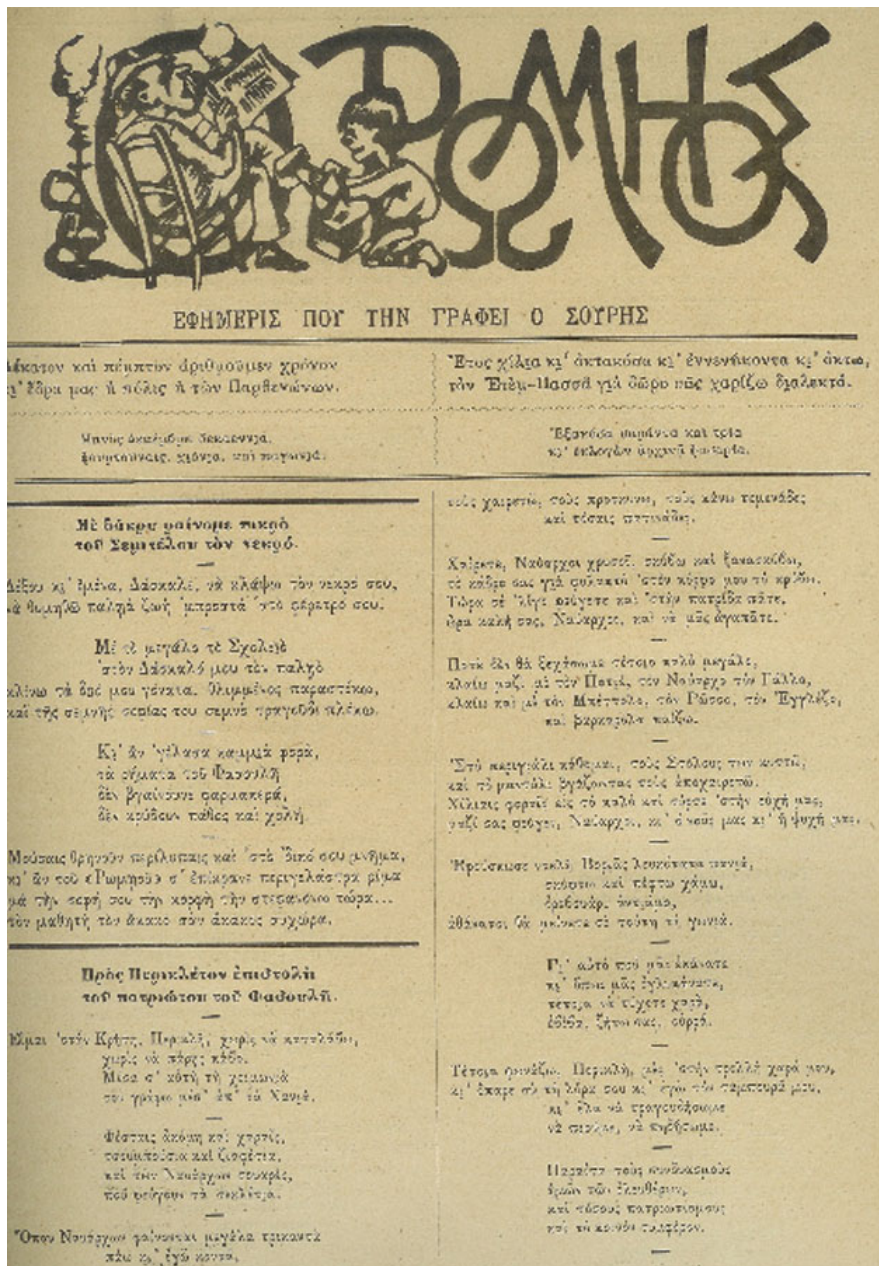

Σουρής Χ. Γεώργιος (1853-1919). Σατιρικός ποιητής, γεννηθείς εις Ερμούπολιν Σύρου, εκ πατρός Κυθηρίου και μητρός Χίας. Πρωρίζετο δια το ιερατικόν στάδιον, αλλά λόγω οικονομικών δυσχερειών εστάλη εις Αζώφ της Ρωσίας ως

υπάλληλος σιτεμπόρου, εκεί, συγγενούς του. Αντιληφθείς όμως ότι ήτο ακατάλληλος δια το εμπόριον, επανήλθεν εις Ελλάδα και ανέλαβε γραφικήν εργασίαν εις αθηναϊκόν συμβολαιογραφείον, ενώ εκ παραλλήλου συμμετείχεν εις ερασιτεχνικούς θιάσους και έγγραφεν εμμέτρως εις τα τότε περιοδικά «Αριστοφάνην», «Ασμοδαίον», «Ραμπαγά» και «Μη Χάνεσαι!», ταυτοχρόνως δε εφοίτα και εις την Φιλοσοφικήν Σχολήν του Πανεπιστημίου.

Νυμφευθείς το 1881, μετά της εκ Χίου Μαρής Κωνσταντινίδου (εκ της οποίας απέκτησε τρεις θυγατέρας και ένα υιόν), απεφάσισε το 1883 να εκδώση ο ίδιος σατιρικόν φύλλον εξ ολοκλήρου έμμετρον, εις το οποίον κατά σύστασιν του Γ. Δροσίνη έδωκε το όνομα «Ρωμηός». Τόσον ο τίτλος αυτός όσον και η στερεότυπος εικών της επικεφαλίδος, με την οποίαν η «Εφημερίς - που την γράφει ο Σουρής» εξεδίδετο επί 36 συνεχή έτη, ωφείλοντο εις το πασίγνωστον ποίημά του « Ο Ρωμηός» (1880), που αρχίζει:

*Στον καφενέ απ' έξω, σαν μπέης ξαπλωμένος
του ήλιου τις ακτίνες αχόρταγα ρουφώ
και, στων εφημερίδων τα νέα βυθισμένος,
κανένα δεν κυττάζω, κανένα δεν ψηφώ!*

Το 1884, διακόψας επί μερικούς μήνας τον «Ρωμηό» δια να δώση εξετάσεις εις την Φιλοσοφικήν Σχολήν, απερρίφθη -κατά τρόπον που εγελοιοποίησεν εκ των υστέρων τους καθηγητάς του- εις το μάθημα της... Μετρικής. Ο ίδιος δε ανήγγειλε την αποτυχίαν του και την επανέκδοσιν του «Ρωμηού» ως εξής:

*Μετά μεγάλης μου χαράς, στους φίλους αναγγέλλω,
πως εξητάσθην των θυρών ερμητικώς κλεισμένων,
στον πολυγένη Φιντικλή και τον σπανό Σεμτέλο,
και απερρίφθην μυστικά μετά πολλών επαίνων!*

Λοιπόν και πάλιν Έλληνες, αρχίζομε σαν πρώτα,

πάλι «Ρωμηός» και ξάπλωμα, πάλι ζωή και κόττα!

Κατά το θέρος, ο Σουρής διέκοπτεν επί δίμηνον περίπου τον «Ρωμηόν και ανεπαύετο εις το Φάληρον (όπου, αργότερον, του εχάρισαν μίαν έπαυλιν οι θαυμασταί του), κατά τους μήνας δε αυτούς, έγγραφε τα εκτός του «Ρωμηού» ποιήματα και θεατρικά του έργα. Προηγουμένως είχεν εκδώσει μίαν συλλογήν λυρικών ασμάτων (1873) «Τα τραγούδια μου» (1876) τα « Αποκρηάτικα» (1880), την «Κυανήν Βίβλον» (1881), από δε του 1882 μέχρι του 1887 εκδίδονται εις 4 τόμους τα Ποιήματά του, εις τα οποία προσετέθησαν το 1891 και 1902 οι δύο τόμοι του «Φασουλή-Φιλοσόφου» (Νέαι εκδόσεις των ποιημάτων αυτών έγιναν το 1909, το 1926 και το 1941). Επίσης ο Σουρής έγγραψε σειράν εμμέτρων μονοπράκτων κωμωδιών (« Η Επιστρατεία», «Η Επίδημία», «Ο Αραμπής», « Ο Αναπαραδιάρης» και «Δεν εχει τα προσόντα!»), καθώς και την τρίπρακτον «Χειραφέτησιν», που ανεβιβάσθη και αυτή, με μεγάλην επιτυχίαν, το 1901. Ακόμη δε μεγαλυτέραν απήχησιν είχεν η έμμετρος μετάφρασίς του των «Νεφελών» του Αριστοφάνους (1909), που εχαρακτηρίσθη και διεθνώς ως υπόδειγμα του είδους.

Ο ΣΚΑΡΤΑΔΟΣ

Ένας σκαρτάδος Βρετανός προηθείς άνδρες μόνος άπάνω 'στην Άκρόπολη τή δόξα μας να 'δής, κ' όσο τας στήλας έβλεπε τού θείου Παρθενώνος, έσυγκινείτο κ' έλάλει σάν τ' ο μωρό παιδί. Τόν έπιασε νταλιέρο, τόν έστρις 'ή καρδιά του, κ' έστάλαξαν 'στα μάγουρα ζεστά τ' άδαρά του.

Κ' άμέσως τότε έγραψε με φούρκα 'στό Λονδίνο 'στην Άνασσα Βιτώρια όπισω να μάς δώσ'η τ' άσα έσουρωθήσαν άπ' τόν γνωστό Έγγλινο, γιατι άργά ή γρήγορα θι να τ' ο μετανοήσ'η. Αλλά και άλλα έγραψε ο κύριος σκαρτάδος, χωρίς γι' αύτο τήν άδεια να πάρη τής Έλλάδος.

Τ' όρθόλο: . . . κάθε τρέλλος ' έμάς θά ζήσημάνη; πορς τούτε τούτου τού μουλω'η με μάγουρα να γράψ'η; και άν γυμνός ο Παρθένος κ' έργωμμένος μένη, θαρρώ κανένας Έλληνας γι' αύτο πώς θεν θά κλάψ'η. Έμείς έβουλήσαμε σι τίποτα και θεν κλάμα, κ' έκίνα που μάς έλεφαν όπισω θεν τ' άμα.

Κ' άνθες ν' άκούσ'η, Άνασσα τών Βρετανών, κ' έμιναν, τ' ο λάμπον Μεγαλειόν σου θερμάς παρακαλώ, να μη μάς στείλ'η τίποτα άπ' όλα τα κλεμμένα, και να βουλώσ'η τ' ούτι για τούτο τόν τρέλλο. Σι βεβαιώ, Παντάνασσα, πώς όζήλου θεν μάς μέλλει, κανένας θεν τούτε τίποτα, κανένας θεν τ' όβηλι.

Ό Βρετανί, τούς Έλληνας μήν κλαίς για Παρθενώνος, και όυτε γράμματα πικρα 'στην Άνασσα να στέλλ'ης, πίνι σαν τόν Παράσο μας άπό τή γ'ή κορώναις, και στείλας κ' ασίστωνας και κίνε έσους θέλεις. Όπου πατήρας μάγουρα, όπου σταθής μνημεία, και άπό άρχαιότ'ητας παντού έπίδημεία.

Κ' άν έγης όρεξι να κλαίς με 'δη τήν καρδιά σου, γι' άψ'γα μάγουρα μήν κλαίς και για πωλήκ'η κεράλ'η, τ' ά ζωντανά άγάλματα για κούταξ'η μπροστα σου, κ' έμάς να κλάψ'η, Βρετανί, και τα κακά μας χάλ'η. Τ' ά πίνον σου άδαρχα για μάς θεν πάν γαμίνε... ώ! κλάψε για τούς Έλληνας, με κλαίς και για μένα.

Και στείλε 'στη Βιτώρια άλλο κανούριο γράμμα, και πές τής για τ' ο χάλ'η μας και τήν κακή μας μοίρα, και παρακαλεί τήν και σ' ο με πίνω και με κλάμα να στείλ'η άντι μάγουρα κανένα κούσι λίρα, κανένα παλ'ηραίνον, κανένα παλ'ηστόλο, κ' άν θέλη, τής χαρτίσουμε τόν Παρθενώνα έλο.

Σουρής.

ΤΟ ΜΗ ΧΑΝΕΣΑΙ ΕΝ ΤΑΙΣ ΦΥΛΑΚΑΙΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

(ΕΚΤΑΚΤΟΥ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΟΥ ΜΑΣ)

Έπίσκεψις τού Στήθεν — Τ' ο άπομονω- τικόν σύστημα — Τ' ούχα Έταλοφ ήθοσιου.

Η περιγραφή τών φυλακών αύτών, άπαιτεί κάλων έξ- ακμηών εις μνηστορήματα, όστι ή κατάστασι των εί- ναι τ' ο όντι άξία να περιβληθ'η με τ' ά; διαβάσις φυλακάς τών μαύρων τής Κωνσταντινουπόλεως. Έντι; στυνάτι του δοματίου σιαθ'ημίνου, έργουσι Ιούλιου, είναι κα- κλισμένοι ένότι 20 έως 30 άνθρωποι πάσης ηλικίας και ήθους, καταδικασθέντες όπό τού Πλημμελειολογίου εις φυ- λακίον μικροτέρων τού έτους. 'Ουτός έστ'ησι Ισραήλιου πρό- γυλις, καλωμίνας; *metodo* ή καίτοι *metegolito*, είναι κα- κλισμένοι 50 παλλ'ησι ύπόδουσι, ένότι; πάσης ηλικίας και ηλικίας, επί μήνας 3 και έτη, και έγγ'ο; ένότι; όστις καλου- μένος και *solida* και *solido* *corpo*, είναι οι εις τήν κε- ρκυλίαν ποινών καταδικασθέντες όπό τού κατασυροδικαίου. Έν δοματίω κελύς θουαμένω να γρηγορήσ'η ως κατακτε- τέρων 5 έως 6 άπομονωμένοι ή πολιτικώς κρατούμενοι, ανεγ- χόμενοι πολλάκις εις 20 και 30.

Οδ'εμεία τών άκαθάρτων τούτων τραγών έχη άπάνα- τον άπαντες οι άνθρωποι όντι κορμάνται εις παρά τόν έ- τερον ή πλείοτεροι κατ' ής έχοντες τ' ούτον των τ' ά; κα- κωβαριών έκίνας. Άν άνόστρωσαν τ' ά; εθίμας και τ' ά; έ- λ'η εντομα τών διαμονών τούτων, όστι; όλα αυτά ύπο- νοούνται; όυτε τήν ήλικόν διαφθάρθεν παιδιών συλλεγομέ- νων μετά κακούργων. Αί φυλακάς αύται ποιούσι έντιθεσι- νων με τ' ο Συρονοστήριον τής Κερκυρας, κ' όσον εδύργηρον και μεγαλοπρεπέ; κίμανον δ'ίνα λαπά έκτός τής πόλεως και τ' ο όπισον μέγ'η τ' ά; έποχ'η έκείναι τ' ά; προσομένη του δ'η τ' ο; καταμνηστέρο; τής έργασίας τών καταδικών, τής ήθους άδ'ηκακίας και τής συνότου και έπιστομιακής ύ- τ'ησι είπον διαφθίνουσι τού έλλοτου διαβουτού κ' Κοτζήν.

Τ' ο φυλακάς τούτας και τ' ο συρονοστήριον έπισκέψ'η- κατ' αύτους; ή κ' ηθ'ενος, έστι; ως λέγεται, παραδέξ'η- ται τ' ο σύστημα τής έντελής άπομονώσεως, όπερ, κατ' τήν γνώμην μας, θύναται να θνησι κατ'άλλωον εις τ' ά; όρατάς κ' όρατα, άδύνατον όμως δια τούς άνατολικούς λαούς. Όρ- θος δ' έγραφε κατ' τ' ο 1857 προς τόν κληνον *Mitternayer* ή περιπεριμένους περί τού τοιαύτου Κοτζήρι; τ' ά; έξ: «Έγώ νομίζω ότι πριν διαπαύσ'η τις τούτοτον έπακρον μέτρον, (τ' ά; έντελής δηλ. άπομονώσεως) θραίει να παρα- δεχθ'η ότι τ' ο κλίμα, τ' ά; θ'η, τ' ά; έθιμα, τ' ά; πάθη, τ' ά; έ- ζεις, τ' ά; κληθίματα και αι διαθέσεις τών διαφόρων φυλών τού άνθρωπίου γένους είναι όμοια, και τότε τ' ο ένομότερον σύστημα ήθ'όνατο, κατόπιν πείρας, να έρμησθ'η παν- ταχού. Συμπεραίνει δε ο περιπεριμένους ύτος άνθ' ότι ή μακαή άπομονωτική κυβέρνησις έν Έλλάδι; θά άπέστειν έν- θρωποκτόνος. Άς έπισέμμεν έπισοδ'ιποτε εις εις τ' ά; εκυ- θρησ'η τούτα κατοκκτέρησι, όπου έγκλημάται κάποτε ή άδ'ο- τας μετ' τού έγκλημάτος, και συναντάξ'ηται ή υόστας μετ' γενοκτότων κακούργων, θά έπέθ'η ή πόθουμένη βελ- τ'ιόσις και διοργάνωσις κατ' τ' ά; όργ'η; τού άνθρωπισμού και τ' ά; προόδου τής έποχ'ης μας.

Εάν, όμως, ο Σουρής ανεδείχθη εις τον αναμφισβητήτως δημοφιλέστερον ποιητήν της νεωτέρας Ελλάδος, το οφείλει ιδίως εις τον «Ρωμηόν». Πτωχοί και πλούσιοι, μορφωμένοι και αμόρφωτοι μέχρι και των εσχатиών του αποδήμου Ελληνισμού, εδιάβαζον κάθε εβδομάδα τον «Ρωμηό» και απελάμβανον τας 4 σελίδας του, που εσχολίαζαν εμμέτρως τα εξωτερικά και εσωτερικά γεγονότα, εις γλώσσα εύπλαστον και διαυγή - δανειζομένη τους τύπους και τας λέξεις, τόσοσν από την δημοτικήν όσον και από την καθαρεύουσαν, αναλόγως, της περιστάσεως - και εις ποικιλίαν ρυθμών αξιοθαύμαστον. Οι σπουδαιότεροι των συγχρόνων του ποιητών (μηδέ του Παλαμά εξαιρουμένου, ο οποίος τον έγραφε «γόητα ποιητήν») εζήλευαν τον στίχον του, δια την άνεσιν και την ευκολίαν του μέτρου και της ομοιοκαταληξίας, αλλά και δια την απaráμιλλον σαφήνειαν και λακωνικότητα, εις την οποίαν ωφείλετο και η καυστική του δύναμις. Οσον δια την φιλοσοφίαν του ποιητού και την στάσιν του έναντι της νεοελληνικής κοινωνίας, η επιβολή του Σουρή επί των συγχρόνων του ωφείλετο εις το ότι δεν εκολάκευε κανένα, ουδέ καν την λαϊκήν μάζαν, της οποίας, επίσης, εμαστίγωνε συνεχώς τα ελαττώματα.

Αντιμετώπιζεν, όμως την καθημερινήν ζωήν, με του μέσου Έλληνος τα συναισθήματα και εγνώριζε να τα εκφράζη με την δεξιοτεχνίαν και τον πνευματώδη σαρκασμόν του ψυχικώς ανωτέρου ανθρώπου. Προσέθετε δε πολύ εις την χάριν του στίχου του και η ευκολία με την οποίαν ο ποιητής μετεπήδα, απροόπτως, από του σοβαρού εις το αστείον. Αναπτύσσων λ.χ. εις ένα Ημερολόγιόν του τας βασικάς αρχάς του Ελληνικού Συντάγματος, μνημονεύει αιφνιδίως και την αδυναμίαν του Γεωργίου Α προς τα συχνά ταξίδια:

Ο Βασιλεύς δεν κυβερνά, πλην όμως βασιλεύει

και στα λουτρά του Αιξ-λε-Μπαιν συνήθως ταξιδεύει...

Ο «Ρωμηός» είναι γεμάτος στίχους, όπως αυτοί, τούτου δε συχνά απεστήθιζον ολοκλήρους στήλας οι σύγχρονοι, μέχρι και της διευθύνσεως των γραφείων του ακόμη, που συνώρευον αρχικώς «*με τις βρώμες των Χαυτείων, μ' ένα κάποιο Φαρμακείον-Καφενέ "των ευ Φρονούντων", νύχτα μέρα συζητούντων. Με μπακάληδες καμπόσους, πατσατζήδες άλλους τόσους μ' ουρητήρια, σαντούρια και μια μάνδρα με γαϊδούρια*». Η αργότερα, όταν μετεκόμισεν εις την Νεάπολιν: «*Με ξενοδοχείον Ξύδη, δυό στο λάδι, τρεις στο ξύδι - με Χημείον, με μια μάνδρα, με μεγάλη οικοδομή - και μια χήρα δίχως άνδρα, πούταν άλλοτε μαμμή*». Ακόμη και ένα απλούν οικογενειακόν γεγονός, όπως η μετακόμισις της 1ης Σεπτεμβρίου, εγένετο πηγή εμπνεύσεως δια τον Σουρήν και απολαύσεως δια τους Αθηναίους, που ανεκάλυπτον λιγάκι και τον εαυτόν τους, όταν ο ποιητής απεχαιρέτα το παλαιόν του σπίτι της οδού Πινακωτών.

Να το μπαλκόνι, πούβγαινα με ζέστη και με χιόνια

κι' εκύτταζα, βρε Περικλή, τ' αντικρυνά μπαλκόνια·

να το μπαλκόνι, πούβγαινα κι' ελίγωναν τη μύτη μου,

κάτι,.. λεβάντες τρέλλα,

κι εκένωνα τα βρώμικα νερά του νεροχύτη μου

σε διαβατών καπέλλα...

Δια την συνθετικήν οικονομίαν, ο Σουρής, δημιουργών λόγον και αντίλογον, διέπλασε τους δύο ξυλίνους ήρωάς του.

Ήσαν οι πανελληνίως γνωστοί «*Φασουλής και Περικλέτος - ο καθένας νέτος σκέτος*». Και ο μεν Περικλής έχει τον επιπόλαιον χαρακτήρα του κοινού Νεοέλληνος της εποχής, με τας πονηρίας, τους ενθουσιασμούς και τας κακάς

συνηθείας του, ενώ ο Φασουλής εκφράζει του ποιητού τας σκέψεις, με τους σαρκασμούς και την αηδία του, δια τα «στραβά», που βλέπει γύρω του. Ιδού λ.χ. ένας χαρακτηριστικός διάλογος από την δίκη του κομμωτικού μπράβου και χαρτοπαίκτου Κωσταγερακάρη (φονέως του Θεοδώρου Δεληγιάννη), καθώς και το ξύλινον ζεύγος κρατεί τα πρακτικά και παρακολουθεί τι λένουν οι μάρτυρες:

ΠΕΡ. – Πολλών ακούω κρίσεις, περί των καθεστώτων·

ιδού κι ο Χριστοδούλου, μάγειρας εκ των πρώτων,

στωμύλος κι ευφραδής..

σήκω να τον ιδής!

Αρνί κολοκυθάκια, λέει πως εμαγείρεψε,

κι ο Κωσταγερακάρης μια πορτσιόνα γύρεψε·

κι αν μια σωστή μερίδα του κόστιζε σαράντα,

στον Κωσταγερακάρη την έδωσε τριάντα,

γιατί τον ελυπήθη, τον φουκαρά, στ' αλήθεια...

ΦΑΣ. – Καθόλου δεν μ' αρέσουν αυτά τα κολοκύθια,

μήτε ποτέ τα τρώγω μ' αρνάκι καμωμένα,

παρά σαλάτα μόνο και παραγεμισμένα...

ΠΕΡ. – Τι χαρτοπαικτών πληθύς! Πόσον είναι συμπαθείς.

όταν, σε τραπέζι γύρω, κόβουνε το τέρτσο-τίρο.

Πότε τέρτσος, πότε φάτσα, πότε δεν πληρώνομαι

και, χωρίς λεπτά στην τσέπη, πάντα ξημερώνομαι!

Και ο ποιητής κλείνει, μελαγχολικώς, τα πρακτικά:

Ουαί, Ρωμηοί, γεννήματα κουτοφραυλοκρατίας

και σάπιας πολιτείας,

ουαί, που τ' «άρπαξε να φας» ως νόμον θεωρείτε,

*κι' έπειτα όλοι, εμβρόντητοι, δικαίως απορείτε,
γιατί σηκώνεται θρασύ το φονικό μαχαίρι
πεινώντος χασομέρη...
Ουαί, Ρωμηοί, που για χαρτιά, λαός και κράτος μάχεται,
ουαί, Ρωμηοί, και τρις ουαί... φτου! κακό ψόφο νάχετε!..*

Σημειωτέον, ότι αναλόγως της επικαιρότητας, ο Σουρής εγνώριζε να συνδυάζη την πολιτικήν του σάτιραν με τα τρέχοντα θέματα της εποχής. Και ανεμένοντο με ιδιαίτερον ενδιαφέρον τα προ του Πάσχα φύλλα, όπου, εις τα λεγόμενα «δώδεκα ευαγγέλια» εσαυρίζετο συχνά η φλυαρία του Θεοδώρου Δεληγιάννη:

*Είπεν ο μπάρμπα-Θόδωρος στους φίλους διατόρως:
«Νυν εδοξάσθη, μεζ-αμί ο μέγας λιμαδόρος,
όσα δε ρήματα λαλώ κι ελάλησα χρυσά,
ουχ ομιλώ εξ εμαυτού, σας λέγω εν τιμή·
και σήμερον και πάντοτε τους λόγους μ' εμφυσά
της λίμας το δαιμόνιον, το μένον εν εμοί!...*

Αλλά και ο Χαρίλαος Τρικούπης, μετά το περίφημον κραχ της πτωχεύσεώς του, ομιλεί αναλόγως προς τους βουλευτάς του:

*...Ταύτα λελάληκα υμίν, τοις αγαθοίς μου φίλοις,
ίνα και πίστιν έχητε κι αγάπην εν αλλήλοις·
ου γαρ την ώραν οίδατε, αλλ' ούτε την ημέραν,
όπου βροντήν θ' ακούσετε, της πρώτης σφοδροτέραν!...
Είπεν αυτά και σύνοφρυς, τους οφθαλμούς καμμών,
εισήλθε με τους μαθητάς στο Κεντρικόν Ταμείον...*

Εξ άλλου δε και αι επίσημαι παραστάσεις των μεγάλων ξένων καλλιτεχνών (Ελεον. Ντούζε, Ρεζάν, Κοκλέν, Μουνέ-Σουλλύ κ.λπ.) του παρείχον ευκαιρίαν αναλόγου αναμίξεως των εσωτερικών πολιτικών θεμάτων. Εις τρεις σελίδας του

«Ρωμηού» λ.χ. περιγράφεται η παράσταση της «Μάγδας» του Σούντερμαν υπό της Ντούζε, ενώ διαρκούσε η προεκλογική περίοδος του Ιανουαρίου 1899, οπότε ο γέρος του Μωρηά (Θεόδωρος Δεληγιάννης) είχε αποσπάσει τον Νέγρη από τον Δημήτριον Ράλλη:

Έβλεπα, γύρω και καρσί, μοντέλα παριζιάνικα

κι η Ντούζε βγήκε και φαρσί μιλούσε τα ιταλιάνικα...

Μ' εκείνα τα λυγίσματα, μ' εκείνο τον αέρα της,

πήγα στον ουρανό,

αυτή δε, ως κατάλαβα, έλεγε στον πατέρα της,

τον Σβάρτς, τον Γερμανό:

*«Σον καντιντάτι, πάτερ μου, οττάντα ουφφισιάλι, ογδόντα αξιωματικοί
θα βάλουν κάλπες πάλι!...»,*

Κι εκείνος, με φωνή βαρειά

της φώναξε: «Κε μπέλλε!

Βίβα ιλ βέκκιο ντι Μωρηά

Κε ντίτσε παπαρδέλε!»...

Ηρθε κι ο Κέλλερ, εραστής που παίζει τρίτο ρόλο,

ένα τσανάκι παστρικό.

Κι είπε μ' αξάν ιταλικό:

Ω ροντινέλλ' αμάμπιλε, ριμάτσε Ράλλη σόλο,

ήγουν, ο Ράλλης ο πολύς,

ω χελιδών μου προσφιλής,

ευρέθη πάλι μόνος

κι είναι πικρός ο πόνος!...

Οπότε η Μάγδα έκραξε: «Κέλλερ αγαπημένε,

*Περκέ Ντραγούμη Στέφανο, σκισμάτικο ντιβέννε,
πως ο Δραγούμης, έγινε σχισματικός, τουτέστι;
Ω ποβερέττο Στέφανο! Τι συμφοράς υπέστη!»...*

Αν όμως η σάτιρα απετέλει το κύριον χαρακτηριστικόν του «Ρωμηού», περιείχετο όμως, συχνά, εις την ποιησίν του, βαθύς και αγνός λυρισμός, που συνεκίνει βαθύτατα τον αναγνώστην. Εμεινεν ιστορικόν το τετράστιχόν του δια τον βομβαρδισμόν της σημαίας των Ακρωτηριοῦ (1897) υπό του στόλου των Μεγάλων Δυνάμεων:

*Το γαλάζιο το πανάκι, που σκονίσθηκε εκεί πέρα
και το γκρέμισαν οι μπόμπες απ' την άκρη του βουνού,
ανυψώνεται και φθάνει δοξασμένο στον αιθέρα,
ως που γίνεται κομμάτι του γαλάζιου τ' ουρανού!...*

Ἄκόμη και εις το πεζόν κείμενον μιας διαθήκης εμφυσά ο λυρισμός του Σουρή νέαν πατριωτικὴν συγκίνησιν. Ἰδοῦ, πως μεταφράζει εμμέτρως την διαθήκην του βασιλέως Γεωργίου Α :

*Και λέει στο παιδί του, που Βασιληάς μας είναι:
Αγάπα την μικρή σου πατρίδα, Κωνσταντίνε,
και μ' όλη την καρδιά σου να την υπηρετῆς
μεγάλυνε μπροστά της
και την μικρότητά της·
γιατί την περιβάλλει της δόξης αλουργίς!
Αγάπα την μικρή σου πατρίδα καθώς είναι
και, πάντα, στ' όνομά της βωμούς λατρείας στήνε,
Αγάπα την, παιδί μου, με καθεμιά θυσία·
είναι φτωχή σ' εδάφη, αλλά σε φως πλουσία!*

Υπόμεινε και θάρρει και πριν αποφασίσης,
καλύτερα ν' αφήσης
την νύχτα να περάση, κι έχε καλά στο νου,
πως βασιλεύς καλείσαι, λαού μεσημβρινού!...

Μόνον οι μαλλιαροί της εποχής του, με επί κεφαλής τον Ψυχάρην, δεν ανεγνώριζον την εξέχουσαν φυσιογνωμίαν του Σουρή· διότι ο πνευματώδης ποιητής, παρ' όλον ότι υπήρξεν ανέκαθεν οπαδός της καθομιλουμένης και πολέμιος του λογιωτατισμού, αντετάχθη εξ ίσου εις τας μωρίας των δημοτικιστών που εδέχοντο ως θέσφατα τα όσα έλεγεν ο ξένος προς το γλωσσικόν αίσθημα των Ελλήνων αρχηγός των. Επειδή δε ο Ψυχάρης, απεφάνθη ότι ο Σουρής δεν είναι ποιητής, ο Περικλής εις τον «Ρωμηόν» επιτιμά τον Φασουλή:

ΠΕΡ. – Τι κάθεσαι και τσαμπουνάς και τον καιρό σου χάνεις;

Σκάσε! Δεν είσαι ποιητής, το γράφει κι ο κυρ-Γιάννης!

Εσύ δεν είσαι ποιητής «ασύλληφτης» ιδέας·

είσαι το κατακάθισμα της φάρας της χυδαίας.

Δεν είσαι τέχνης γέννημα «λεφτό» και «ντιλικάτο»

κι η Μούσα με το μούσι σου βρωμίζει και μολύνεται,

δεν είσαι, σαν τους μαλλιαρούς, πηγάδι πάτο,

σκουληκομερμηγκότρυπα και γρίφος που δεν λύνεται!...

Χίλιες φορές σου τώλεγα, στον καφενέ, τεμπέλη,

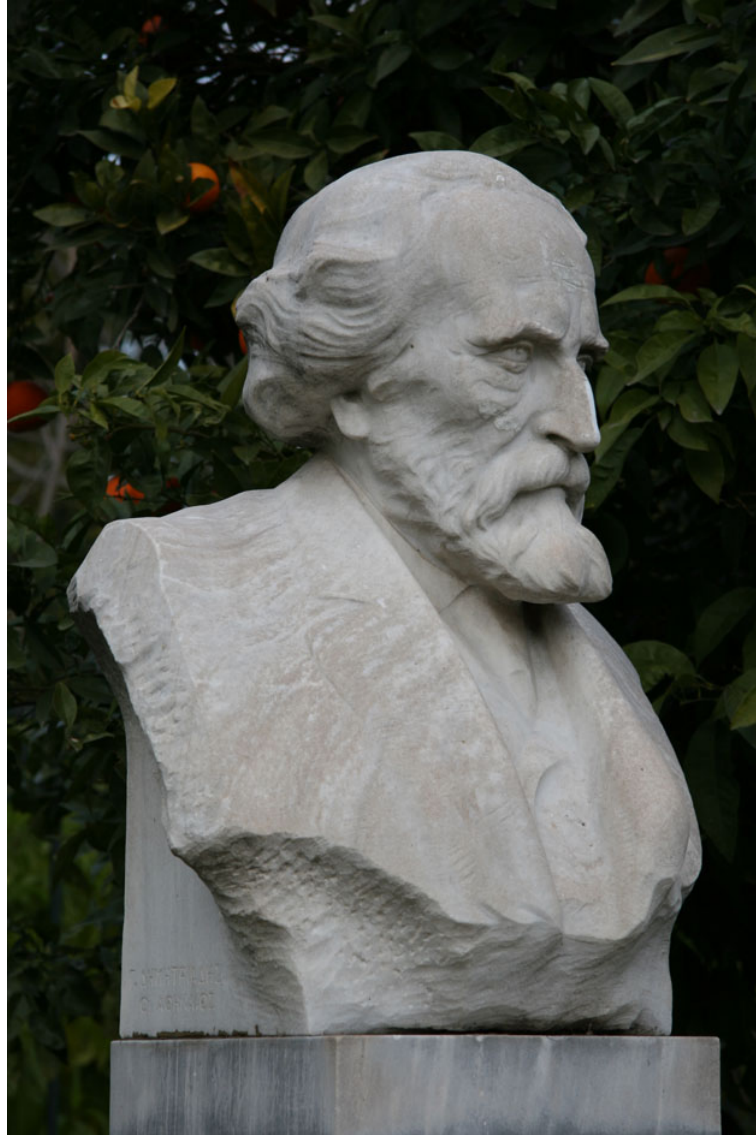
για το καλό σου να γενής του μαλλιαρού κοπέλλι,

χίλιες φορές σου φώναξα, στου βίου τον αγώνα,

για το καλό σου, Παρθενό να λες τον Παρθενώνα,

κι ο Βασιλεύς πως έπρεπε να γίνη βασιλές

μα και την υπηρέτρια 'περέτρα να την λες!...

Ως άνθρωπος, ο ποιητής, που έκαμνεν επί δύο σχεδόν γενεάς τους Έλληνας να ευθυμούν, ήτο ολιγόλογος, σοβαρός και μελαγχολικός την όψιν, άκακος και πρότυπον καλού χριστιανού και οικογενειάρχου. Ολοι οι ποιηταί και συγγραφείς της εποχής του τον ηγάπων δια τον σπάνιον χαρακτήρα του και εσύχναζον εις το φιλολογικόν του σαλόνι, που ήτο ονομαστόν επί μακράς δεκαετηρίδας. Η Βουλή των Ελλήνων, το Πανεπιστήμιον και διάφορα πνευματικά σωματεία τον είχαν προτείνει δια το βραβείον Νόμπελ, συνηγορούντος και συσώμου του Τύπου. Όταν δε απέθανεν εις ηλικίαν 66 ετών, εις Νέον Φάληρον, την 26ην Αυγούστου 1919, το πένθος υπήρξε πανελλήνιον και η κηδεία του έγινε δημοσία δαπάνη, του απενεμέθη δε μεταθανατίως και ο Ανώτατος Ταξιάρχης του Σωτήρος, δια τας προς την Πατρίδα υπηρεσίας του. Το 1932 εστήθη η προτομή του εις τον κήπον του Ζαπείου, όσον και εις Χίον, Σύρα και εις άλλας πόλεις.

<http://bit.ly/1cCHf9c>